

Sygn. akt I UK 320/12

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 19 grudnia 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Hajn (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania F.U.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

z udziałem zainteresowanej: G. S.i G. Spółki z o. o. w Z.

o świadczenie rehabilitacyjne, zwrot nienależnie pobranego zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6 grudnia 2012 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G.

z dnia 28 grudnia 2011 r., sygn. akt [...]

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w G. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 19 lipca 2011 r. Sąd Rejonowy w G. zmienił decyzję z dnia 20 lipca 2010 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - Oddział w Z. i zwolnił F.U. z obowiązku zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego za okres od 20 sierpnia 2009 r. do 12 lutego 2010 r. w kwocie 9.907,20 zł i świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 13 lutego do 31 maja 2010 r. w kwocie 6.804 zł oraz przyznał wnioskodawcy prawo do świadczenia rehabilitacyjnego za okres od 1 czerwca do 11 sierpnia 2010 r. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia.

W dniu 15 sierpnia 2009 r. wnioskodawca wraz z kolegami spożywał alkohol. Przed północą wsiadł do samochodu osobowego, którym zamierzał pojechać do swojego domu po środki pieniężne na zakup większej ilości alkoholu. W trakcie jazdy wnioskodawca rozpoczął manewr wyprzedzania, podczas którego wyprzedzany samochód marki Fiat na tyle zbliżył się do środka jezdni, że samochód kierowany przez wnioskodawcę musiał zjechać na lewo i uderzył w krawężnik, a wnioskodawca stracił panowanie nad pojazdem i uderzył w drzewo. W następstwie tego wypadku wnioskodawca był niezdolny do pracy od dnia 15 sierpnia 2009 r. do 11 sierpnia 2010 r. W toku postępowania prowadzonego przez policję ustalono, że wnioskodawca podczas jazdy samochodem w dniu 15 sierpnia 2009 r. był w stanie nietrzeźwości. Prawomocnym wyrokiem z dnia 1 lutego 2010 r. Sąd Rejonowy w T. w sprawie [...] uznał wnioskodawcę za winnego tego, że w dniu 15 sierpnia 2009 r. kierował pojazdem mechanicznym znajdując się w stanie nietrzeźwości (1,9 promila alkoholu etylowego we krwi).

W tak ustalonym stanie faktycznym i powołując się na art. 66 ust. 2, art. 15 ust. 1 i 2 oraz art. 22 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 77, poz. 512 ze zm., powoływanej dalej jako ustawa zasiłkowa) Sąd Rejonowy wskazał, że sam wyrok karny skazujący za przestępstwo z art. 178a k.k. nie wypełnia przesłanki art. 15 ustawy zasiłkowej. W każdym konkretnym wypadku należy bowiem badać rolę, jaką odegrał stan ubezpieczonego związany ze spożyciem alkoholu lub środków odurzających. Jeżeli

okaże się, że rola ta była żadna, to nawet jeśli stopień nietrzeźwości był znaczny, nie może być mowy o skutkach przewidzianych w art. 15 ustawy zasiłkowej. W ocenie Sądu, zebrany materiał dowodowy nie wskazuje, aby przyczyną wypadku był stan nietrzeźwości wnioskodawcy, ale był nią udział nieprawidłowo poruszającego się innego uczestnika ruchu, który prowadził samochód marki Fiat i gdyby nie jego zachowanie się, to do wypadku najprawdopodobniej by nie doszło.

Wyrokiem z dnia 28 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy w G., w uwzględnieniu apelacji organu rentowego, zmienił powyższy wyrok i oddalił odwołanie wnioskodawcy.

Wskazując na treść art. 15 i art. 22 ustawy zasiłkowej, Sąd drugiej instancji stwierdził, że warunkiem utraty prawa do zasiłku chorobowego (świadczenia rehabilitacyjnego) za cały okres, jest istnienie związku przyczynowego pomiędzy niezdolnością do pracy, a popełnieniem umyślnego przestępstwa lub wykroczenia przez ubezpieczonego. W ocenie Sądu Okręgowego, zgromadzony w sprawie materiał dowodowy wskazuje w sposób jednoznaczny na istnienie związku pomiędzy popełnieniem przez wnioskodawcę umyślnego przestępstwa z art. 178a k.k., a jego niezdolnością do pracy. Popelniając bowiem ten występki wnioskodawca spowodował wypadek, w wyniku którego powstała jego niezdolność do pracy. Sąd drugiej instancji wskazał, że relacje kauzalne bardzo często są wielocłonowe, a ich elementy mogą występować jednocześnie lub układać się w łańcuch przyczynowo-skutkowy. Związek przyczynowy występuje zatem również w sytuacji, gdy pewne zdarzenie stworzyło warunki do powstania innych zdarzeń, z których ostatnie stało się bezpośrednią przyczyną zjawiska określanego mianem „skutku”. W rezultacie wypadek i niezdolność wnioskodawcy do pracy stanowią normalne następstwo jego zachowania się w dniu 15 sierpnia 2009 r., tj. popełnienia umyślnego występku z art. 178a k.k. Nie można bowiem przyjąć, że osoba będąca w stanie nietrzeźwości ma zachowane zdolności psychomotoryczne i będzie prawidłowo prowadziła pojazd mechaniczny oraz reagowała na warunki panujące na drodze.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił: I. naruszenie prawa materialnego, a to: 1) niewłaściwe zastosowanie art. 15 ust. 1 oraz art. 22 w związku z art. 15 ust. 1 ustawy zasiłkowej, polegające na błędnym

założeniu istnienia związku pomiędzy hipotezą wskazanej normy, a ustalonym stanem faktycznym w oparciu o nieuprawnione zastosowanie domniemania faktycznego i niewłaściwą interpretację założeń teorii adekwatnego związku przyczynowego przez przyjęcie, że w sprawie zachodzi związek przyczynowy pomiędzy faktem prowadzenia przez ubezpieczonego pojazdu mechanicznego po drodze publicznej w stanie nietrzeźwości, a jego niezdolnością do pracy, podczas gdy przywołana norma nie znajduje zastosowania w niniejszej sprawie; 2) błędną wykładnię art. 15 ust. 1 oraz art. 22 w związku z art. 15 ust. 1 ustawy zasiłkowej, przez przyjęcie, że ustawodawca konstruując związek przyczynowy jaki powinien zachodzić pomiędzy umyślnym przestępstwem lub wykroczeniem popełnionym przez ubezpieczonego, a jego niezdolnością do pracy uznał, że ma on przybrać kształt adekwatnego związku przyczynowego, która to teoria związku przyczynowego jako właściwa prawu cywilnemu należącemu do dziedziny prawa prywatnego nie powinna być wprost i automatycznie odnoszona do odrębnej dziedziny prawa publicznego jaką jest prawo ubezpieczeń społecznych; 3) błędną wykładnię art. 6 ust. 1 w związku z art. 15 ust. 1 oraz art. 18 ust. 1 w związku z art. 22 w związku z art. 15 ust. 1 ustawy zasiłkowej, przez przyjęcie wykładni art. 15 ust. 1 tej ustawy, która doprowadziła do nieuprawnionego rozszerzenia wyjątku od zasady, iż każdemu ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy z powodu choroby w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego przysługuje zasiłek chorobowy, podczas gdy wykładnia norm przewidujących wyjątki od wskazanej zasady (w tym art. 15 ust. 1) powinna być dokonywana w sposób ścisły, a także takiej wykładni, która doprowadziła do rozszerzenia wyjątku od zasady, że świadczenie rehabilitacyjne przysługuje ubezpieczonemu, który po wyczerpaniu zasiłku chorobowego jest nadal niezdolny do pracy, a dalsze leczenie lub rehabilitacja rokuje odzyskanie zdolności do pracy, podczas gdy interpretacja wyjątków powinna być dokonywana w sposób ścisły; 4) naruszenie art. 15 ust. 2 ustawy oraz art. 22 w związku z art. 15 ust. 2 ustawy zasiłkowej, przez przyjęcie, że z prawomocnego skazującego wyroku sądu karnego mogą dla sądu orzekającego w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych wynikać dodatkowe wnioski ponad fakt stwierdzenia popełnienia przez ubezpieczonego czynu zabronionego o znamionach określonych w art. 178a § 1 k.k., tj. wnioski dotyczące następstw

wskazanego czynu, które to następstwa nie wchodzą w skład ustawowego zespołu znamion typu czynu zabronionego określonego w art. 178a § 1 k.k.; II. naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj.: 1) art. 231 k.p.c., przez nieznajdujące oparcia w zebranych materiale dowodowym oraz w zasadach logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego przyjęcie przez Sąd odwoławczy - na zasadzie domniemania faktycznego - istnienia związku przyczynowego pomiędzy faktem popełnienia przestępstwa przez ubezpieczonego, a jego niezdolnością do pracy, co doprowadziło do błędnego wykazania, że zachodził związek pomiędzy faktem popełnienia przestępstwa przez ubezpieczonego i jego niezdolnością do pracy; 2) art. 328 § 2 w związku z art. 233 § 1 i art. 382 k.p.c., przez niedochowanie wymagań konstrukcyjnych uzasadnienia zaskarżonego wyroku - niewskazanie przez Sąd odwoławczy podstawy faktycznej wyroku w uzasadnieniu powziętego rozstrzygnięcia, budzące zasadniczą wątpliwość co do tego, czy Sąd ten przyjął stan faktyczny ustalony przez Sąd pierwszej instancji, czy też orzekł na podstawie innego, nieokreślonego stanu faktycznego.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części zmieniającej wyrok Sądu pierwszej instancji i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie w całości apelacji organu rentowego, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna jest usprawiedliwiona.

Stosownie do art. 15 ust. 1 ustawy zasiłkowej, zasiłek chorobowy nie przysługuje ubezpieczonemu za cały okres niezdolności do pracy, jeżeli niezdolność ta spowodowana została w wyniku umyślnego przestępstwa lub wykroczenia popełnionego przez tego ubezpieczonego, a zgodnie z art. 15 ust. 2 tej ustawy okoliczności, o których mowa w ust. 1 stwierdza się na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu. Przepisy te znajdują odpowiednie zastosowanie do świadczenia rehabilitacyjnego (art. 22 ustawy zasiłkowej). W myśl art. 66 ust. 2,

jeżeli świadczenie zostało pobrane nienależnie wskutek okoliczności, o których mowa, między innymi, w art. 15, wypłacone kwoty podlegają potrąceniu z należnych ubezpieczonemu zasiłków bieżących oraz z innych świadczeń z ubezpieczeń społecznych lub ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

W judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że prawo ubezpieczeń społecznych jest - ze swych założeń - prawem ścisłym i sformalizowanym, opartym na bezwzględnie obowiązujących normach, z wyłączeniem możliwości ich interpretowania z uwzględnieniem obowiązujących w prawie cywilnym reguł słuszności. Powoduje to konieczność ścisłego wykładania jego przepisów, a więc - co do zasady - w zgodzie z ich dosłownym brzmieniem (por. np. uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 21 kwietnia 2010 r., II UZP 1/10, OSNP 2010 nr 21-22; wyrok z dnia 14 grudnia 2005 r., III UK 120/05, OSNP 2006 nr 21-22, poz. 338 oraz uzasadnienie wyroku z dnia 26 lipca 2011 r., I PK 22/11, OSNP 2012 nr 19-20, poz. 235). Dla zakresu sprawy, w której wniesiona została rozpoznawana skarga kasacyjna, oznacza to, że przepisy art. 15 i 22 ustawy zasiłkowej należy wyklądać w powiązaniu z - wynikającą z art. 1 ust. 1, art. 2 ust. 1 i art. 6 ust. 1 tej ustawy - generalną zasadą przysługiwania zasiłku chorobowego w każdym przypadku niezdolności do pracy, a ustanowione w jej przepisach wyjątki od tej zasady, powodujące wyłączenie lub ograniczenie prawa do zasiłku, muszą być odczytywane ściśle i wprost. Przy dokonywaniu tej wykładni należy również mieć na uwadze, że pozbawienie prawa do zasiłku chorobowego (świadczenia rehabilitacyjnego) nie stanowi sankcji za popełnienie czynu karalnego, ale jest wyłącznie sankcją za spowodowanie niezdolności do pracy (bezpośrednio lub pośrednio) przez umyślne i karalne zachowanie samego ubezpieczonego. Wynika to już tylko z użytego w art. 15 ust. 1 ustawy zasiłkowej zwrotu „w wyniku umyślnego przestępstwa lub wykroczenia popełnionego przez tego ubezpieczonego”.

Niewątpliwie w rozumieniu art. 15 ust. 2 ustawy zasiłkowej fakt (okoliczność) popełnienia przez ubezpieczonego umyślnego przestępstwa lub wykroczenia podlega stwierdzeniu na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu karnego. O ile przy umyślnych przestępstwach skutkowych (np. udziału w bójce lub pobiciu - art.

158 k.k.) kwestia powstania u ubezpieczonego niezdolności do pracy w wyniku ich popełnienia nie budzi większych wątpliwości, to wyłaniać się one mogą np. w przypadku stwierdzenia przez sąd karny popełnienia nieumyślnego przestępstwa skutkowego polegającego na spowodowaniu wypadku przez ubezpieczonego prowadzącego pojazd w stanie nietrzeźwości bądź umyślnego przestępstwa formalnego określonego w art. 178a k.k. W tym pierwszym przypadku sytuacja wydaje się prostsza o tyle, że zachowanie sprawcy, kierującego pojazdem w stanie nietrzeźwości lub po użyciu środka odurzającego, który w następstwie naruszenia zasad bezpieczeństwa w ruchu powoduje wypadek komunikacyjny, stanowi dwa odrębne czyny zabronione - jeden określony w art. 178a § 1 lub 2 k.k., drugi zaś - w art. 177 § 1 lub 2 k.k. w związku z art. 178 § 1 k.k. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2002 r., I KZP 4/02, OSNKW 2002 nr 5-6, poz. 37).

Ze stanu faktycznego sprawy wynika, że skarżący został skazany prawomocnym wyrokiem sądu karnego wyłącznie za popełnienie występku określonego w art. 178a § 1 k.k. Objęty tym przepisem czyn karalny stanowi działanie polegające na prowadzeniu (kierowaniu) pojazdu w - abstrakcyjnie narażającym na niebezpieczeństwo - stanie nietrzeźwości i jest dokonany w momencie podjęcia jazdy, bez konieczności nastąpienia jakiegokolwiek skutku. Ustanowione w art. 15 ust. 1 ustawy zasiłkowej wymaganie, aby niezdolność do pracy ubezpieczonego spowodowana została „w wyniku” popełnionego przez niego umyślnego przestępstwa lub wykroczenia, wskazuje na konieczność wystąpienia pomiędzy tymi elementami związku przyczynowego. Językowo zwrot „w wyniku” znaczy bowiem tyle, co „wskutek”, „w rezultacie”, „w następstwie”, „co wynika z jakiegoś działania”, a więc „co jest następstwem przyczynowym czegoś”. Sąd drugiej instancji - przyjmując, że skarżący „popełniając umyślny występki z art. 178a k.k. spowodował wypadek”, którego skutkiem była jego niezdolność do pracy - zdaje się prezentować stanowisko, że prowadzenie przez skarżącego pojazdu w stanie nietrzeźwości stworzyło warunki do powstania zdarzenia („wypadku”) będącego bezpośrednią przyczyną skutku w postaci niezdolności do pracy, a zarówno ta niezdolność do pracy, jak i powodujące ją zdarzenie („wypadek”) stanowią normalne następstwo kierowania pojazdem przez osobę nieposiadającą pełnych zdolności psychomotorycznych z uwagi na stan nietrzeźwości. Można

zatem uznać, że Sąd odwoławczy posłużył się teorią adekwatnego związku przyczynowego, w pierwszej kolejności dokonując wyselekcjonowania zdarzeń istotnych dla ustalenia relacji przyczynowo-skutkowej (teoria równowartości warunków, *conditio sine qua non*), co doprowadziło go do wniosku, iż niezdolność skarżącego do pracy pozostaje w związku przyczynowo-skutkowym z jego zachowaniem polegającym na prowadzeniu pojazdu w czasie znajdowania się w stanie nietrzeźwości (bez tego warunku niezdolność wnioskodawcy do pracy nie powstałaby), a następnie przyjął, że niezdolność skarżącego do pracy spowodowana obrażeniami odniesionymi wskutek uderzenia samochodu w drzewo stanowi normalne następstwo popełnienia występku z art. 178a k.k. z uwagi na prowadzenie pojazdu przy niezachowanych zdolnościach psychomotorycznych. Ten końcowy wniosek rozważań Sądu drugiej instancji budzi jednak poważne zastrzeżenia. O ile bowiem - co wynika z testu *conditio sine qua non* - pomiędzy podjęciem przez skarżącego jazdy w stanie nietrzeźwości a zaistnieniem zdarzenia powodującego u niego niezdolność do pracy istnieje związek przyczynowy (gdyby skarżący nie podjął jazdy, nie doszłoby do zdarzenia), to nie jest to związek adekwatny, gdyż co prawda posiadanie 1,9 promila stężenia alkoholu we krwi niewątpliwie powoduje co najmniej zaburzenie zdolności psychomotorycznych, jednakże typowym następstwem prowadzenia pojazdu w takim stanie nie jest powstanie obrażeń powodujących niezdolność do pracy. W omawianym przypadku dla ustalenia związku przyczynowego w rozumieniu art. 15 ust. 1 ustawy zasiłkowej nie jest zatem właściwa stosowana w prawie cywilnym teoria adekwatnego związku przyczynowego. Zresztą powołany przepis do takiego związku nie odsyła, jak czyni to art. 361 § 1 k.c.

W art. 15 ust. 1 ustawy zasiłkowej chodzi o skutek w postaci powstania u ubezpieczonego niezdolności do pracy jako następstwa popełnienia przez niego umyślnego przestępstwa lub wykroczenia. W ocenie Sądu Najwyższego w składzie rozpoznającym niniejszą skargę kasacyjną, z przepisu tego nie można wyprowadzić reguły, że do unicestwienia prawa ubezpieczonego do zasiłku chorobowego (świadczenia rehabilitacyjnego) dochodzi w przypadku wystąpienia jakiegokolwiek związku pomiędzy popełnieniem przez niego umyślnego czynu karalnego a powstaniem niezdolności do pracy. Pomiedzy tymi faktami musi

zachodzić związek przyczynowy tego rodzaju, że gdyby ubezpieczony nie popełnił umyślnego przestępstwa lub wykroczenia, to w okolicznościach konkretnego przypadku z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, że niezdolność do pracy (zdarzenie ją powodujące) nie powstałaby. Jest to zatem związek przyczynowy bliski stosowanej w prawie karnym w odniesieniu do przestępstw skutkowych polegających na naruszeniu reguł ostrożności (np. spowodowania wypadku komunikacyjnego przez prowadzącego pojazd w stanie nietrzeźwości - art. 177 § 1 lub 2 w związku z art. 178 § 1 k.k.) teorii obiektywnej przypisywalności. Według tej teorii przypisanie skutku wymaga ustalenia, że po pierwsze - zachowanie sprawcy stworzyło niebezpieczeństwo dla dobra chronionego prawem i po drugie - do skutku z dużym prawdopodobieństwem by nie doszło, gdyby sprawca przestrzegał obowiązujących w tym wypadku reguł ostrożności. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się w tym zakresie, że - w świetle art. 9 § 2 k.k., który posługuje się zwrotem „na skutek niezachowania ostrożności” - przypisanie przestępstwa skutkowego wymaga zawsze ustalenia związku przyczynowego pomiędzy naruszeniem konkretnej reguły ostrożności a popełnieniem czynu zabronionego. Sam fakt, iż uczestnik ruchu naruszył obowiązującą regułę ostrożności (np. prowadził pojazd będąc w stanie nietrzeźwości) nie wystarcza do przypisania mu spowodowania wypadku, jeżeli nie zostanie ustalone, że wypadek był następstwem naruszenia tej właśnie reguły, a nie wyniknął z innej przyczyny (np. naruszenia zasad bezpieczeństwa przez innego uczestnika ruchu drogowego). Oznacza to, że nie wypełniają znamion przestępstwa takie naruszenia reguł ostrożności, które nie pozostają w związku z popełnieniem czynu zabronionego. Inaczej rzecz ujmując, nie można przypisać spowodowania wypadku nietrzeźwemu kierowcy, jeżeli zostanie ustalone, że przyczyną wypadku było naruszenie zasad bezpieczeństwa przez innego uczestnika ruchu drogowego, a nie nietrzeźwość kierującego pojazdem, która co prawda jest naruszeniem reguły ostrożności, ale w tym przypadku - nieistotnym. Spowodowanie skutku tylko wtedy może być przypisane sprawcy, gdy przestrzeganie przez niego obowiązku ostrożności (w tym przypadku przestrzeganie obowiązku trzeźwości) zapobiegłoby nastąpieniu skutku (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 1998 r., V KKN 303/97, OSNKW 1998 nr 11-12, poz. 50; z dnia 8 marca 2000 r., III KKN

231/98, OSNKW 2000 nr 5-6, poz. 45; z dnia 20 maja 2009 r., II KK 306/09, OSNwSK 2010 nr 1, poz. 1058 oraz postanowienie z dnia 7 czerwca 2011 r., III KK 49/11, LEX nr 860605). Odwołanie się do teorii obiektywnej przypisywalności znajduje swoje uzasadnienie również w tym, że art. 15 ust. 2 ustawy zasiłkowej odsyła w kwestii stwierdzenia okoliczności popełnienia przez ubezpieczonego umyślnego przestępstwa lub wykroczenia do prawomocnego wyroku sądu karnego.

W odniesieniu do przypadku skarżącego konieczne jest zatem ustalenie, czy gdyby przestrzegał reguły nakazującej prowadzenie pojazdu w stanie trzeźwości, z dużym prawdopodobieństwem nie doszłoby do utraty przez niego panowania nad pojazdem i uderzenia w drzewo, czego konsekwencją było powstanie niezdolności do pracy wskutek odniesionych obrażeń. Sąd drugiej instancji za podstawę swojego rozstrzygnięcia przyjął ustalenie, że to skarżący „spowodował wypadek”, gdyż „nie można przyjąć, że osoba będąca w stanie nietrzeźwości ma zachowane zdolności psychomotoryczne i będzie prawidłowo prowadziła pojazd mechaniczny i prawidłowo reagowała na warunki panujące na drodze”. Sąd odwoławczy nie wyjaśnił jednak, na czym ustalenie to oparł i z jakich względów zmienił w tym zakresie ustalenie Sądu pierwszej instancji, zgodnie z którym przyczyną zdarzenia nie był stan nietrzeźwości wnioskodawcy, ale nieprawidłowe zachowanie innego uczestnika ruchu drogowego, który - w trakcie wykonywania przez skarżącego manewru wyprzedzania - zbyt blisko zbliżył się do środka jezdni, zmuszając go do „zjechania na lewo”, czego skutkiem było uderzenie w krawężnik i utrata panowania nad pojazdem. Nie wiadomo, czy Sąd drugiej instancji zmieniając ustalenia w tym zakresie oparł się na środkach dowodowych, a jeśli tak to jakich i jak je ocenił, czy też na innych środkach (bezdowodowych), np. domniemaniu faktycznym (art. 231 k.p.c.).

Tymczasem w judykaturze Sądu Najwyższego przyjmuje się, że ponieważ postępowanie przed sądem apelacyjnym jest dalszym ciągiem merytorycznego rozpoznania sprawy (art. 382 k.p.c.), to sąd ten powinien dokonać samodzielnej oceny wyników postępowania dowodowego przeprowadzonego przez sąd pierwszej instancji i poczynić własne ustalenia faktyczne oraz w uzasadnieniu swojego orzeczenia zdać szczegółową relację z oceny zgromadzonego materiału i dokonanych ustaleń (art. 328 § 2 k.p.c.), przy uwzględnieniu charakteru orzeczenia

drugoinstancyjnego (art. 391 § 1 k.p.c.). Jeżeli zatem sąd drugiej instancji przyjmuje odmienne rozstrzygnięcie niż sąd pierwszej instancji, oparte na innej podstawie faktycznej, powinien dokonać własnych stanowczych ustaleń faktycznych, jasnych i kategorycznych, które pozwalałyby na ocenę czy zmiana ta była usprawiedliwiona. W przypadku zmiany wyroku jedynie wskutek innej oceny materialoprawnej roszczenia wystarczy wyraźne zaznaczenie, że sąd drugiej instancji podziela ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji oraz dokonaną przez ten sąd ocenę dowodów (por. np. wyroki z dnia 3 marca 2006 r., II CK 428/05, LEX nr 180195; z dnia 11 stycznia 2008 r., V CSK 240/07, LEX nr 515708; z dnia 10 sierpnia 2010 r., I PK 41/10, LEX nr 667488; z dnia 13 maja 2011 r., V CSK 349/10, LEX nr 864024 i orzeczenia w nich powołane). Sąd Okręgowy nie sprostał tym wymaganiom, co powoduje zasadność zarzutu obrazy art. 328 § 2 w związku z art. 382 k.p.c.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji wyroku na podstawie art. 398¹⁵ § 1 oraz odpowiednio stosowanego art. 108 § 2 k.p.c.

/tp/